

Høring om

Vigselsliturgi og forbønnsliturgi for likekjønnede og ulikekjønnede par.

Hørings svar fra Norsk Kvinnelig teologforening (NKTF) v/ styret.

Kontaktperson: Gry Friis Eriksen (leder)

Mob.tlf.: 414 51 414

Hørings spørsmål:

Kirkerådet ønsker høringsinstansenes synspunkter og eventuelle endringsforslag på følgende punkter:

1. Mener dere at liturgiforslagene (Ordning for vigsel og vigselsliturgi og forbønnsliturgi for likekjønnede og ulikekjønnede par/) svarer godt til Kirkemøtets vedtak (KM sak 17/16)?

I Kirkemøtets vedtak bes det om at det skal utarbeides tilsvarende liturgier som inkluderer likekjønnede par og som kan brukes overfor alle par. Kirkerådet har tolket Kirkemøtets bruk av «tilsvarende liturgier» i vedtaket som at de nye liturgiene i form og innhold må ligge nært opp til de liturgiene som nå gjelder.

Også NKTF ønsker at de ulike liturgiene skal være gjenkjennelige og være i samspill med hverandre. Liturgiernes samsvarhet i form og innhold gir en forståelse av at både ekteskapsinngåelse hvor paret er likekjønnet og ekteskapsinngåelse hvor paret er ulikekjønnet er likeverdige vigselsordninger. Men Kirkerådets tolking av «tilsvarende liturgier» har ført til at endringene stort sett dreier seg om den helt nødvendige introduksjonen av kjønnsnøytrale formuleringer, utenom dette tilstrebes tilnærmet ordlikhet. NKTF etterlyser at det i ny liturgi gis rom for flere valgmuligheter i de alminnelige bestemmelsene og i de liturgiske leddene enn hva Kirkerådets tolkning fører til. Noen endringer er nødvendige for å skape mening og for å møte nye utfordringer som ikke var til diskusjon i forarbeidene til 2003 – liturgien. Det bør derfor være muligheter for å gjøre enkelte justeringer, ikke bare når det gjelder henvisninger til parets kjønn. Det bør åpnes opp for at de endringene som kommer inn i de nye liturgiene både i alminnelige bestemmelser, rubrikker og valgmuligheter i selve liturgien også innføres i 2003 – ordningen. Det kan gjøres uten å sende 2003-liturgien til ny høring, siden det er naturlige tilpasninger knyttet til utformingen av sidestilt liturgi.

2. Er dere enige i å kalle ordningen «Vigselsordning for likekjønnede og ulikekjønnede par» / «Vigselsordning for likekjønna og ulikekjønna par»? Gi eventuelt forslag til en annen benevnelse.

Om ordningen skal kalles «Vigselsordning for likekjønnede og ulikekjønnede par» bør 2003-ordningen få nytt navn: «Vigselsordning for ulikekjønnede par». Eventuelt kan begge ordningene få hver sin undertittel: Hovedtittel: Vigsel, og med undertittel: Ordning for ulikekjønnede og Hovedtittel Vigsel, og med undertittel: Ordning for likekjønnede og likekjønnede. Tilsvarende endring for ordning for forbønn for inngått ekteskap.

3. Alminnelige bestemmelser (s 1-2).

Kommentarer til pkt 3: «Forrettende prest har avgjørelsesmyndighet når det gjelder bruk av denne liturgien». NKTF mener at prestens reservasjonsrett er ivaretatt i og med at presten kan si nei til å foreta vigsel av likekjønnede. Presten bør ikke, slik vi ser det, ha anledning til å nekte å bruke en vigselsordning for ulikekjønnede som er godkjent til bruk i Den norske kirke. Hvilken liturgi som skal brukes bør avgjøres i dialog med prest og

paret som skal vies, og det er paret som bør ha det avgjørende ord hvis det etter samtale fortsatt er uenighet mellom forrettende prest og par. Om valgte tekst om avgjørelsesmyndighet likevel brukes, må tilsvarende setning også tas inn i alminnelige bestemmelser for vigselforordningen fra 2003, «Forrettende prest har avgjørelsesmyndighet når det gjelder bruk av hvilken liturgi som skal brukes / bruk av denne liturgien». Vi synes ikke at henvisning til tjenesteordninger og paragrafer derfra skal brukes i Alminnelige bestemmelser.

Kommentarer til pkt 7: På lik linje som det redegjøres for retningslinjer for Brudemesse, ønsker vi at det tilsvarende redegjøres for retningslinjer for vigsel med dåp / dåp med vigsel. Rubrikken bør gjelde for begge vigselforordningene. Retningslinjene vil bidra til at forrettende prest ikke behøver å finne egne løsninger på hvordan dåp og vigsel kan kombineres. Kombinasjonen er ønsket av mange som vil gifte seg, og bør også tilbys som en mulig handling for vigselspar som har udøpte barn

Om slike retningslinjer allerede finnes, bør det i rubrikken henvises til disse.

4. Den innledende teksten eller til punktene 1, 2 og 3 i forslaget til vigselliturgi for likekjønnede og ulikekjønnede par?

Kommentarer til innledende tekst, punkt 1: Vi ønsker at det i setningen om annen etnisk bakgrunn også tilføres religiøs bakgrunn: «Blant de kulturelle innslag kan det også åpnes opp for elementer som understreker parets / den ene parts etniske og religiøse bakgrunn. Der den ene part har en annen religiøs eller livssynsmessig tilhørighet enn Den norske kirke, kan det etter godkjennelse av biskopen åpnes opp for deltakelse fra vedkommendes tros- og livssynssamfunn (...). Denne tilføringen samsvarer med bispemøtes «Veiledning om religionsmøter i kirkelige handlinger» februar 2016, og deltakelsen tilpasses deretter, eventuelt også som en handling umiddelbart etter vigselen, men utenfor kirkerommet/vigselsstedet.

Kommentarer til innledende tekst, punkt 2: Inngangsort:

NFGs vedtak om å legge til en tredje mulighet til treenighetshilsenen «I Faderens og Sønnens og Den hellige ånds navn: Vår skaper, frigjører og livgiver» støttes av NKTF. Treenighetshilsenen er i bruk i kirkens hovedgudstjeneste og bør være et selvsagt alternativ i inngangsort til de liturgier som er godkjent til bruk. Kirkerådets begrunnelse for å utelate hilsenen : «for at de to vigselliturgiene bedre skal tilsvare hverandre» understreker vårt anliggende at Kirkerådet tolker «tilsvarende» i betydningen «ord-lik». Vi har her anledningen til å inkludere inngangsort som er godkjent til bruk i kirkens gudstjenester, og bør ikke la denne anledningen gå fra oss.

5. De innledende ordene under punkt 4 Skriftlesninger («Gud har skapt oss [...] stå ved hverandres side livet ut»)?

Også her støtter NKTF at NFGs forslag tas inn i liturgien. Første setning viser hvor naturlig det er å bruke kjønnsnøytralt språk også i tale om Gud. Men også de andre setningene er bedre språklig formulert enn hva tilfellet er i Kirkerådets forslag, hvor «leve sammen» repeteres to ganger og gir en dårlig språklig flyt.

NFGs forslag benytter fortidsform i setning to «når to har valgt» framfor Kirkerådets forslag: « når to mennesker velger å leve». Vi synes fortidsformen samsvarer best med parets beslutning og vei fram til stadfestelsen. Kirkerådet gjør også denne setningen unødig tung: «mennesker» i setningen er unødvendig og bør strykes.

6. Forslaget til to obligatoriske skriftlesninger og at disse skal være Sal 36,6-10 og 1 Joh 4,7-12? Angi eventuelle andre forslag til lesninger.

Det er ikke umiddelbart heldig eller nødvendig med to tekster, en fra GT og en fra NT. Å ha med lesninger fra begge testamentene dekket i lesetekstene. NKTF fremmer alternativt forslag: Joh. 18,34-35 : *«Et nytt bud gir jeg dere. Dere skal elske hverandre. Som jeg har elsket dere, skal dere elske hverandre. 35 Ved dette skal alle forstå at dere er mine disipler, at dere har kjærlighet til hverandre».*

7. Punkt 7 Ekteskapsinngåelse.

De endringene som her er gjort for å innføre en kjønnsnøytral liturgi for ekteskapsinngåelse er naturlige. Kirkerådets ønske om at presten kan bruke fornavn når det spørres om å elske og ære har vi ingen innvendinger mot, annet at hvis dette innføres, må det også være mulig å gjøre tilsvarende i 2003-ordningen.

8. Punktene 8 – 13 (Overrekkelse av ringer, forbønn, musikk/symbolhandlinger, salme, velsignelse, utgang).

Forbønn: Forbønn alternativ A innledes i forslaget ikke med «Barmhjertige Gud, du som har innsatt ekteskapet». Vi håper dette er en feiltakelse. Kirkerådets ønske om at ny liturgi skal være tilsvarende liturgien fra 2003 samsvarer ikke med denne utelatelsen. Dersom det likevel ikke skulle være en forglemmelse, er dette problematisk. Kirkemøtets vedtak sidestiller ekteskap mellom likekjønnede med ekteskap for ulikekjønnede. Ved utelatelsen av det ovennevnte punktet i den nye liturgien får man et inntrykk av at kirkens ekteskapsforståelse, tross Kirkemøtets vedtak, er at ekteskap mellom likekjønnede regnes som noe annet enn ekteskap mellom ulikekjønnede. Implisitt gir derfor utelatelsen inntrykk av at gammel og ny vigselførelse rangeres svært forskjellig. Dette er problematisk ut fra kirkemøtets vedtak, og NKTF mener også at det er problematisk teologisk sett. Det er allerede tatt høyde for at prester som mener at kirken ikke skal vie likekjønnede kan reservere seg fra å foreta vigsler hvor paret er av samme kjønn. Dermed er dette synet allerede ivaretatt på annet vis. Dessuten skal den nye liturgien kunne brukes både av likekjønnede og ulikekjønnede par. Om innledningen ikke endres, regner vi det som naturlig at «...du som har innsatt ekteskapet» også strykes i 2003-liturgien.

9. Det er lagt til 4 nye skriftlesningene som en kan velge å lese. Bør noe tas ut og/eller andre skriftlesninger tas inn?

Av de fire nye tekstene som tas inn, ønsker vi ikke at Matteus 19 er blant dem. Vi regner også med at tekstlesingen fra Ruts bok avgrenses til 1, 16-17a.

Det er for øvrig en mengde tekster som nevnes, kanskje så mange at man heller kunne overlate til prest å finne aktuelle tekster som kan relateres til parets liv og kontekst. Når det gjelder de foreslåtte tekstene stusser vi litt over noen av de tekstene som anbefales og skulle gjerne ha sett begrunnelse for denne utvelgelsen. Om noen tekster skulle kuttes, er vårt forslag: C, E, I, M (gjelder Joh. 15,13-17), N, P og R. Fremdeles vil det være et stort utvalg igjen som gjør at de fleste liturger vil kunne finne, og glede seg over, enkelte tekster og bruke disse hyppig, om da ikke presten kan stå fritt til å velge en eller flere tekster ut fra sitt pastorale skjønn.

NFG ønsket å bruke Galaterne 3.28 som obligatorisk skriftlesning. Galaterne 3.28 er imidlertid ikke med i forslaget, hverken som obligatorisk lesing eller som forslag til skriftlesningene. Vi mener at dette er uheldig. Gal 3,28 er en symboltung tekst når ekteskapet

som likeverdig fellesskap mellom to mennesker skal hylles. Samtidig uttrykker teksten menneskers likeverd ovenfor Gud: Gud gjør ikke forskjell på folk (jf. Apg 10:34). På denne måten løfter teksten frem noe grunnleggende for at en relasjon i kjærlighet og troskap skal kunne leves ut mellom mennesker og i relasjonen til Gud.

10. *Forbønnsliturgi for likekjønnede og ulikekjønnede par.*

Inngangsort: Også her ønsker vi at inngangsortene «I Faderens og Sønnens og Den hellige ånds navn: Vår skaper, frigjører og livgiver» settes inn som et tredje alternativ. Vi har samme innvendinger til innledningen til forbønn som vi har anført under pkt 8 i høringssvaret .

11. Andre kommentarer

Vi nevner flere ganger i høringssvaret at foreslåtte endringer også må få konsekvenser for 2003-liturgien, at tilsvarende endringer også må gjøres i den. Det gjelder for alminnelige bestemmelser, innledningsord og liturgiske formuleringer. Vi mener at disse endringene er naturlige tilpasninger som bidrar til å gjøre at 2003-liturgien også i framtiden vil være et relevant valg for ulikekjønnede som skal gifte seg. I høringsdokumentet er det slått fast at 2003-ordningen ikke er til høring og det aksepterer vi. Samtidig må ikke dette være til hinder for at det nå foretas naturlige tilpasninger i 2003-ordningen. Ikke minst ved innføringen av ny liturgi, vises det at noen av bestemmelsene i 2003 liturgien ikke er like meningsbærende nå som for rett rundt årtusenskiftet.